

نقش واسطه‌ای رضایت جنسی در رابطه بین رفتارهای ابرازی و ابزاری و رضایت زناشویی در متقاضیان طلاق

معصومه محسنی کبیر^۱، علی‌رضا کیامنش^۲، حمید پورشریفی^۳
و مریم مشایخ^۴

عوامل زیادی مانند رفتارهای ابرازی و ابزاری، در تعاملات زوجین و رضایت زناشویی آنها موثراند که میتوان آنها را در سه گروه فردی، محیطی و رابطه تعاملی زوجین طبقه بندی نمود. رضایت جنسی یکی از عوامل بین فردی است که بر رضایت زناشویی موثر است. تجربه نشان داده است که سازگاری بالا، صمیمت، ارتباط و حمایت از همسر با افزایش رضایت جنسی همراه است. هدف این پژوهش بررسی رابطه بین متغیر رفتارهای ابرازی و ابزاری با رضایت زناشویی به میانجیگری رضایت جنسی با استفاده از روش مدل‌یابی معادلات ساختاری بود. برای این منظور از بین افراد متقاضی توافقی ۳۹۵ نفر به شیوه نمونه‌گیری در دسترس انتخاب و از نظر وضعیت زناشویی، رضایت جنسی، رفتارهای ابرازی و ابزاری روابط زوجین مورد ارزیابی قرار گرفتند. نتایج بررسی شاخص‌های برازش مدل نهایی نشان داد رفتارهای ابرازی و ابزاری رابطه مثبت و معنادار با رضایت زناشویی دارد. همچنین رضایت جنسی میتواند رابطه بین رفتارهای ابرازی و ابزاری با رضایت زناشویی را میانجیگری کند. با توجه به یافته‌ها می‌توان نتیجه گرفت از آنجا که ازدواج یکی از تصمیمات مهم زندگی محسوب میشود می‌توان با تمرکز بر رفتارهای ابرازی و ابزاری و آموزشهای پیش از ازدواج بر رضایت زناشویی و رضایت جنسی و تداوم روابط بین زوجین و افزایش کیفیت زوجین افزود.

کلمات کلیدی: رضایت زناشویی، رضایت جنسی، رفتارهای ابرازی، رفتارهای ابزاری

مقدمه

رضایت زناشویی به عنوان یک عامل مهم در تداوم روابط زوجین مورد توجه فزاینده پژوهشگران قرار دارد. رضایت زناشویی، حالت ذهنی مزایا و هزینه‌هایی است که هر یک از افراد در ازدواج

۱. دپارتمان روانشناسی سلامت، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران

۲. دپارتمان روانشناسی و آموزش، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران (نویسنده‌ی مسول) drarkia@gmail.com

۳. دپارتمان روانشناسی بالینی، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، تهران، ایران

۴. دپارتمان روانشناسی سلامت، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران

خود دریافت می کنند (لاونر، کارنی، برادبوری، ۲۰۱۶). رضایت زناشویی بر سلامت روان زوجین تاثیر دارد. شادمانی، ایجاد خلق مثبت و کاهش افسردگی از جمله آثار رضایت زناشویی می باشد (فینچهام، بیچ، ۲۰۱۰، ویسمن و باکوم، ۲۰۱۲) یکی از دلایلی که باعث می شود رضایت زناشویی سلامت روان را به ارمغان بیاورد این است که زوجین از یکدیگر حمایت اجتماعی می کنند. حمایت اجتماعی با رضایت زناشویی، افزایش رضایت از زندگی، کاهش علائم افسردگی، هیجانات سالم، کاهش استرس و سطح پایین کورتیزول و فشارخون در تعارضات مرتبط است (هالت- تانستد، بیرمینگام، جونز، ۲۰۰۸، پاتراکی، روسی، ۲۰۱۳)، همچنین رضایت زناشویی باعث کاهش خصومت و تنش افراد در محیط بیرون می شود (بیچ، کاتز، کیم، برادی ۲۰۰۳). تحقیقات نشان داده اند که عدم رضایت زناشویی با علائم افسردگی عمیق، اضطراب، سوء مصرف مواد مخدر و الکل ارتباط دارد و همچنین یک عامل خطر برای خودکشی محسوب می شود (فینچهام، بیچ، ۲۰۱۰، ویسمن و باکوم، ۲۰۱۲). پژوهش ها رابطه بین کیفیت زندگی زناشویی و سلامت فیزیکی را نیز تایید کرده اند (میلر، کانو، ور، ۲۰۱۳، یوسل، ۲۰۱۷).

عوامل بی شماری در رضایت زناشویی موثر می باشد که می توان در سه گروه فردی، محیطی و رابطه تعاملی زوجین طبقه بندی نمود. از عوامل فردی می توان به روابط ابژه، مکانیسم های دفاعی (گریم، برانون و جونی، ۱۹۹۷، محسنی کبیر، دهقانی، کیامنش، ۲۰۱۴) ویژگی های شخصیتی (الری، اسمیت، ۲۰۱۲، استرود، دورین، سایگل، ۲۰۱۰) و سبک های دلبستگی (لوپز، ریچی، پولارد، هوک، ۲۰۱۱) اشاره کرد. عوامل بافتی یا محیطی که خود شامل عوامل کلان مثل عوامل اقتصادی- اجتماعی و سطح تحصیلات (سنرو اپیگلو، ۲۰۱۳، انو و رایمو، ۲۰۰۶)، رضایت شغلی (سنرو و اپیگلو، ۲۰۱۳)، حمایت اجتماعی (محمدی، عدالتخواه اقدم، رنجی، ۲۰۱۱، زرگانی، نظری، شایگان، شاه محمدی، ۲۰۱۶)، مذهب (خدایی فرد، شهابی، اکبری زردخانه، ۲۰۱۳) و عوامل بافتی کوچکتر مثل حضور بچه ها (دوس، رز، استانلی، مارکمن، ۲۰۰۹)، استرسورهای زندگی و مراحل انتقالی (دوس، رز، استانلی و همکاران، ۲۰۰۹) را شامل می شود. از عوامل مهم بین فردی می توان به تعهد، وفاداری (تلیگمن، اسپرن، کل، ۲۰۰۸، موسکو، ۲۰۰۹)، صمیمیت (کرافورد، ردا، ۲۰۰۴، فراست، ۲۰۱۲)، همدلی (کوهن، اسکولوز، ویس، و همکاران، ۲۰۱۲)، بخشش (ماگیار، ۲۰۰۶، کوهن و همکاران، ۲۰۱۲) اشاره کرد. یکی از عوامل بین فردی مهم که بر رضایت زناشویی موثر است رضایت جنسی است. رضایت جنسی بر سلامت روان (دیریک، دلیکن، ناستینگلر و همکاران، ۲۰۱۲، برین بام، ریس، ۲۰۱۲) و سلامت جسمی

(مور، دیویدسون، ۲۰۰۶، تامپسن، تانگن، گودمن، ۲۰۰۵) تاثیر دارد. یکی از اثرات مهم رضایت جنسی تاثیر آن بر روی رضایت زناشویی است. مطالعات نشان داده که رضایت جنسی بر رضایت زناشویی تاثیر دارد (برزنیاک، ویسمن، ۲۰۰۴، بیرز، ۲۰۰۵). مطابق مطالعات افرادی که رابطه رضایت بخشی دارند رضایت جنسی در آنها بالاتر است. سازگاری بالا، صمیمت، ارتباط و حمایت از همسر با افزایش رضایت جنسی همراه می باشد (هندرسون، لهارت، سیمونی، ۲۰۰۹، مک نیل، بیرز، ۲۰۰۹، بلاک مور، هارت، آلینی و همکاران، ۲۰۱۱). پژوهش ها گویای این است که بین بدکارکردی جنسی با عدم رضایت زناشویی و بین رضایت زناشویی اولیه و رضایت جنسی رابطه معنادار وجود دارد (مک نالتی، ونر، فیشر، ۲۰۱۶، خزایی، رستمی، زریابی، ۲۰۱۱).

مولفه رفتاری از جمله مولفه های قابل اهمیت در رضایت زناشویی است و شامل رفتارهای ابرازی و رفتارهای ابرازی می باشد. رفتارهای ابرازی و ابرازی در تعاملات زوجین نقش مثبت دارد و در بهتر شدن رابطه موثر هستند. مطابق با نظریه زوج درمانی اسپین و باکوم هر یک از رفتارها می تواند معطوف به خود، همسر، رابطه یا محیط شود. رفتارهای ابرازی یا فعالیت های وظیفه محور به نگهداری رابطه کمک می کنند. پژوهش ها نشان داده اند رفتارهای ابرازی مانند تصمیم گیری، حل تعارض، انجام کارهای مربوط به منزل، نگهداری از کودک در رضایت زناشویی موثر است (باکوم، کربای، کلی، ۲۰۰۹، هوشینو، آمانو، سوزوکی و همکاران، ۲۰۱۶، فهد و حنیف، ۲۰۱۹).

همچنین رفتار ابرازی به رشد و نگهداری فضای احساسی در رابطه کمک می کند. رفتارهای ابرازی مثبت مثل (مراقبت کردن، نگران بودن و عواطف) هر دو فرد در رابطه را در بر می گیرد (ابستاین و باکوم، ۲۰۰۲). تحقیقات نشان داده اند رفتارهای ابرازی مانند حمایت عاطفی، مراقبت کردن، توجه به تفریح و اوقات فراغت و همدلی با رضایت زناشویی رابطه دارد (سیرجی، کروگر، لی، یو، ۲۰۱۱، دی بلوم، گورتز، تاريس و همکاران، ۲۰۱۱، دورکو، پتریک، ۲۰۱۳، لیو، لئا، نیل، ۲۰۱۸). همچنین رفتارهای ابرازی مانند مراقبت کردن، اعتبار بخشیدن و درک کردن، همدلی و صمیمت بارضایت جنسی ارتباط دارد (لارنس و بیرز، ۱۹۹۵، رنواد، بیرز، پن، ۱۹۹۷، بويس، برگرون، روزن و همکاران، ۲۰۱۶، اسکانفلد، لاوینگ، پوپ و همکاران، ۲۰۱۷).

روش

پژوهش حاضر یک پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه مورد مطالعه زوجین مراجعه کننده برای طلاق توافقی به مجتمع قضایی خانواده شماره دو و مرکز مشاوره شیرخوارگاه آمنه و

مرکز مددکاری و مشاوره آوای باران در بهار و تابستان ۱۳۹۸ بودند. با توجه به اینکه تعداد پارامترهای مدل فرضی برابر ۲۳ است بر اساس نظر کلاین (۲۰۱۱) حجم نمونه حاضر ۳۹۵ نفر در نظر گرفته شد. نمونه گیری به روش نمونه در دسترس صورت گرفت. معیار ورود سواد خواندن و نوشتن و گذشتن شش ماه از تاریخ ازدواج و معیار خروج اعتیاد به مواد مخدر و روان گردان و سابقه بستری در بیمارستان‌های روانی در نظر گرفته شد. بعد از توضیحات لازم درباره دلایل انجام پژوهش، محرمانه ماندن اطلاعات و شرکت آزادانه در مطالعه ارایه و اخذ رضایت شفاهی از آنها، آزمودنی‌ها با فهرست وضعیت زناشویی گلوبوک - راست^۱، شاخص رضایت جنسی هادسون^۲ و مقیاس رفتارهای ابراز و ابزاری روابط زوجین مورد ارزیابی قرار گرفتند.

فهرست وضعیت زناشویی گلوبوک - راست که ۲۸ گویه دارد و توسط گلوبوک - راست در سال ۱۹۸۶ ساخته شد (راست، بنان، کراو و گلوبوک، ۱۹۸۶). این سیاهه، در اندازه‌های چهار درجه‌ای لیکرت، مشکلات موجود در روابط زوجین را از صفر تا نمره سه در زمینه حساسیت و توجه نسبت به نیازهای یکدیگر، تعهد، وفاداری، مشارکت، همدردی، ابراز محبت، اعتماد، صمیمیت و همدلی زوجین می‌سنجد. فرم فارسی این ابزار نمره کل با آلفای کرونباخ ۰/۹۲ برای نمونه خانم‌ها و ۰/۹۴ برای آقایان محاسبه شد. ضرایب همبستگی بین نمره‌های آزمودنی‌ها در دو نوبت با فاصله دو هفته برای کل شرکت کنندگان $r = 0.94$ ، شرکت کنندگان خانم $r = 0.93$ شرکت کنندگان آقا $r = 0.95$ نشانه پایایی با آزمایی خوب این ابزار گزارش شده است. در این پژوهش ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۳ بدست آمد.

شاخص رضایت جنسی هادسون در سال ۱۹۸۱ توسط هادسون - هریسون و کروسکاپ برای ارزیابی سطوح رضایت جنسی زوجین ساخته شد (هادسون، هریسون، کروسکاپ، ۱۹۸۱). این ابزار ۲۵ گویه دارد و جزو ابزارهای خود گزارش دهی محسوب می‌شود. ثبات درونی این مقیاس توسط طراحان محاسبه و آلفای کرونباخ آن ۰/۹۱ بدست آمد. اعتبار مقیاس نیز با روش باز آزمایی با فاصله یک هفته محاسبه گردید که برابر ۰/۹۳ شد. روایی مقیاس از طریق روایی تفکیکی محاسبه گردید که نتایج نشان داد مقیاس توانایی تشخیص زوجین را دارد و فاقد مشکلات جنسی را دارد (هادسون، هریسون، کروسکاپ، ۱۹۸۱). این ابزار توسط پوراکیبر ۲۰۰۶ مورد تایید قرار گرفته است. در این پژوهش ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۹ محاسبه شد.

مقیاس رفتارهای ابراز و ابزاری روابط زوجین: این مقیاس ابزار خودسنجی با پنج عامل در ۲۲ گویه است و برای اندازه گیری رفتارهای ابرازی و ابزاری معطوف به خود، همسر و محیط و همچنین رفتارهای ابزاری معطوف به رابطه و همچنین رفتارهای ابزاری معطوف به رابطه محیط توسط محسنی کبیر و همکاران در سال ۲۰۱۹ طراحی شده است (محسنی کبیر، پورشریفی، کیامنش و مشایخ، ۲۰۱۹). هر پنج عامل نمره مجزا دارند و تمامی گویه‌ها مثبت هستند. اعتبار و روایی این آزمون توسط سازندگان مورد تایید قرار گرفته است.

برای تحلیل داده‌ها از روش مدل یابی معادلات ساختاری استفاده شد. در قسمت مدل تابع ساختاری شدت روابط علی (مستقیم، غیر مستقیم و کل) میان متغیرهای مکنون و مقدار واریانس تبیین شده در کل مدل مشخص شد.

یافته‌ها

شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش در جدول ۱ گزارش شده است.

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸
نمره کل	۱							
معطوف به خود	۰/۳۵۹	۱						
معطوف به رابطه	۰/۸۳۳	۰/۰۹۲	۱					
معطوف به همسر	۰/۸۷۱	۰/۰۶۱	۰/۷۵۰	۱				
معطوف به رابطه	۰/۷۶۱	۰/۱۰۴	۰/۵۷۲	۰/۶۴۲	۱			
معطوف به محیط	۰/۳۶۷	۰/۰۴۰	۰/۵۱۸	۰/۶۲۷	۰/۵۷۷	۱		
رضایت جنسی	۰/۳۶۷	۰/۰۴۶	۰/۳۸۹	۰/۲۹۰	۰/۳۲۸	۰/۲۷۷	۱	
رضایت زناشویی	۰/۳۰۵	-۰/۰۴۱	۰/۳۸۵	۰/۲۶۲	۰/۲۸۷	۰/۲۰۰	۰/۴۲۴	۱
M	۳۸/۶۴	۷/۳۰	۷/۰۳	۱۰/۱۲	۶/۰۳	۸/۱۹	۶۳/۴۲	۳۳/۰۵
sd	۱۸/۵۳	۴/۹۸	۳/۶۴	۶/۰۲	۵/۷۷	۵/۲۲	۱۹/۶۳	۱۰/۱۶

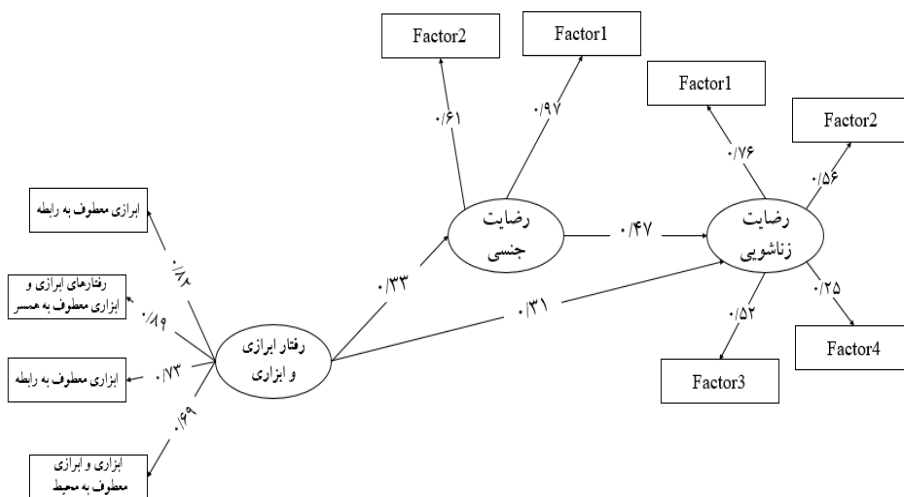
برای بررسی فرضیه‌های پژوهش حاضر از روش همبستگی پیرسون و مدلیابی معادلات ساختاری استفاده شد. همچنین برای ارزیابی اثرات واسطه‌ای از آزمون بوت استرپ استفاده گردید. همبستگی بین متغیرهای پژوهش نشان داد که رابطه بین رفتارهای ابرازی و ابزاری روابط زوجین با

رضایت جنسی برابر $0/367$ ($p < 0/001$) و با رضایت زناشویی برابر $0/305$ ($p < 0/001$) بود. همبستگی رضایت جنسی و رضایت زناشویی نیز برابر $0/424$ ($p < 0/001$) بود. قبل از انجام تحلیل مدل یابی معادلات ساختاری باید نشانگرهای مناسبی برای متغیرهای نهفته پژوهش انتخاب شوند. در پژوهش حاضر نیز با استفاده از روش های تحلیل عاملی اکتشافی و تحلیل عاملی تاییدی، نشانگرهای مناسب برای متغیرهای نهفته انتخاب شدند. ابزار مورد استفاده برای اندازه گیری رفتارهای ابرازی و ابزاری روابط زوجین شامل ۵ خرده مقیاس: (۱) رفتارهای ابرازی و ابرازی معطوف به خود، (۲) رفتارهای ابرازی معطوف به رابطه، (۳) رفتارهای ابرازی و ابزاری معطوف به همسر، (۴) رفتارهای ابزاری معطوف به رابطه و (۵) رفتارهای ابزاری ابرازی معطوف به محیط است. با استفاده از تحلیل عاملی تاییدی نشان داده شد که مولفه اول بارعاملی معنی داری بر روی متغیر نهفته زیربنایی ندارد. از این رو چهار عامل دیگر به عنوان نشانگر این متغیر لحاظ شدند. برای متغیر رضایت جنسی و رضایت زناشویی با توجه به تعداد زیاد سوالات هر متغیر و اینکه این ابزارها فاقد خرده مقیاس هستند، از روش تحلیل عاملی اکتشافی برای گروه بندی سوالات استفاده شد. تحلیل عاملی اکتشافی برای متغیر رضایت جنسی براساس ملاک نمودار سنگ ریزه به یک راه حل دو عاملی منجر شد که $39/48\%$ از واریانس رضایت جنسی را تبیین می کرد. عامل اول شامل سوالات ۱، ۲۱، ۱۹، ۱۶، ۱۰، ۱۲، ۲۳، ۲۲ و عامل دوم شامل سوالات ۱، ۲، ۳، ۹ بود. سایر سوالات به علت داشتن اشتراک کم، بار عاملی پایین تر از $0/3$ و یا داشتن بار عاملی متقاطع حذف شدند. تحلیل عاملی اکتشافی برای متغیر رضایت زناشویی براساس ملاک نمودار سنگ ریزه کله یک راه حل چهار عاملی منجر شد که $48/08\%$ از واریانس رضایت زناشویی را تبیین می کرد. عامل اول شامل سوالات ۲۰، ۲۲، ۹، ۱۶، ۶، ۸، ۲۷، ۱۴، ۱۹، ۱۲، ۷، ۱۲، عامل دوم شامل سوالات ۲۵، ۵، ۱۵ و ۲، عامل سوم شامل سوالات ۱۰، ۱۷، ۲۶، ۲۸، ۱ و عامل چهارم شامل سوالات ۱۸، ۲۳، ۲۱، ۱۳ بود. سایر سوالات به علت داشتن اشتراک کم، بار عاملی پایین تر از $0/3$ و یا داشتن بار عاملی متقاطع حذف شدند.

همچنین قبل از ارزیابی مدل ساختاری، پیش فرض های این روش آماری بررسی شدند. برای ارزیابی نرمال بودن تک متغیری از شاخص چولگی و کشیدگی نشانگرهای مدل فرضی استفاده شد. در مدل فرضی چولگی متغیرهای مشهود در دامنه $0/217$ - تا $0/400$ و کشیدگی آن ها در دامنه $1/092$ - تا $0/448$ قرار داشت. چو و بنتلر (۱۹۹۵) نقطه برش $3 \pm$ را برای مقدار چولگی مناسب می دانند (چو و ونتلر، ۱۹۹۵). برای شاخص کشیدگی نیز مقادیر بیش از $10 \pm$ در مدلیابی

معادلات ساختاری مسئله آفرین است (کلاین، ۲۰۱۱). همچنین در این مطالعه فرض نرمال بودن چندمتغیری با محاسبه شاخص کشیدگی چندمتغیری نسبی بررسی شد. مقدار این شاخص برای مدل فرضی برابر ۱/۰۳۳ بدست آمد. چو و بنتلر (۱۹۹۵) معتقدند در صورتی که ارزش این شاخص بیشتر از ۳ نباشد، نرمال بودن چندمتغیری محقق شده است (چو و وتلر، ۱۹۹۵). فرض هم خطی چندگانه نیز با واریس ماتریس همبستگی بین متغیرهای مشهود بررسی شد. ماتریس همبستگی بین متغیرهای مشهود حاکی از عدم وجود هم خطی چندگانه بین آنها بود. ضرایب همبستگی برای نشانگرهای مدل فرضی در دامنه ۰/۰۸۷- تا ۰/۷۴۷ قرار دارند. ضرایب همبستگی که بالای ۰/۸۵ باشند، با ایجاد مسئله همخطی چندگانه، در تخمین صحیح مدل مشکل ایجاد می کنند (کلاین، ۲۰۱۱). مدل فرضی پژوهش همراه با ضرایب استاندارد در شکل ۱ مشاهده می شود. همانگونه که مشاهده می شود رفتارهای ابرازی و ابزاری با ضریب استاندارد ۰/۳۳ ($p < ۰/۰۰۱$) بر رضایت جنسی و با ضریب استاندارد ۰/۳۱ ($p < ۰/۰۰۱$) بر رضایت زناشویی اثر معنی دار دارد. رضایت جنسی نیز با ضریب استاندارد ۰/۴۷ ($p < ۰/۰۰۱$) بر رضایت زناشویی اثر می گذارد. شاخص های برازش مدل نشان داد به جز شاخص RMSEA که اندکی فراتر از دامنه قابل پذیرش است، سایر شاخص ها در محدوده برازش مدل قرار دارند. بنابراین شاخص های برازش مدل به میزان زیادی از برازش مدل فرضی حمایت می کنند.

شکل ۱. مدل ساختاری پژوهش

در مطالعه حاضر برای ارزیابی اثر غیرمستقیم رفتار ابرازی و ابزاری رابطه زوجین بر رضایت زناشویی با واسطه گری رضایت جنسی از آزمون بوت استرپ استفاده شد. بوت استرپ قدرتمندترین روش را برای ارزیابی اثرات غیر مستقیم فراهم می آورد. نتایج آزمون بوت استرپ نشان داد که اثر غیرمستقیم رفتارهای ابرازی و ابزاری بر رضایت زناشویی با ضریب استاندارد 0.153 ($SE = 0.038$, $p = 0.003$) معنی دار است. حد پایین بوت استرپ برابر 0.076 و حد بالای بوت استرپ برابر 0.232 بود.

بحث و نتیجه گیری

مطابق با یافته‌های آماری رفتارهای ابرازی و ابزاری بر رضایت جنسی و رضایت زناشویی به‌طور مستقیم و غیرمستقیم اثر دارد. هرچند تحقیقی که رفتارهای ابرازی و ابزاری را بسنجد و اثر آن را بر رضایت جنسی و زناشویی بررسی کند به دلیل نبود پرسشنامه‌ای برای ارزیابی این متغیر یافت نشد. و در کل پژوهش‌های کمی نقش رفتارهای مثبت و منفی را بر زناشویی بخصوص رضایت جنسی بررسی کرده‌اند و نقش رفتارهای مثبت در رضایت جنسی و زناشویی نیز بیشتر از رفتار منفی در پژوهش‌ها مورد غفلت قرار گرفته است اما همه این تحقیقات که هر کدام مصداقی از رفتارهای ابرازی و ابزاری را بررسی کرده‌اند نشان می‌دهد که رفتار بر رضایت جنسی و زناشویی اثر دارد (باکوم و همکاران، ۲۰۰۹، سیگل راشتن، ۲۰۱۰، دورکو و همکاران، ۲۰۱۳، هوشینو و همکاران، ۲۰۱۶، مدیری، ۱۳۹۷، لیو و همکاران، ۲۰۱۸، فهد و همکاران، ۲۰۱۹).

برای مثال فعالیت‌های اشتراکی نظیر تصمیم‌گیری برای مسائل پیش‌آمده، گذراندن اوقات فراغت در بیرون از خانه، همراه بودن در دیدارهای اجتماعی، مدیریت مالی با پایداری زناشویی و همینطور نشاط زناشویی رابطه مثبت و معنادار و با طلاق رابطه منفی دارد یا در پژوهش‌های دیگر نشان داده شد که جهت‌گیری‌های اشتراکی از طریق مسئولیت‌پذیری، حمایت اجتماعی، تشویق کردن و نزدیکی روابط بین‌فردی در شکوفایی زناشویی موثر است (کروکر، کانولو، ۲۰۰۸، مدیری، ۱۳۹۷، فهد و همکاران، ۲۰۱۹). مشارکت در انجام کارهای مربوط به منزل نیز رفتاری ابزاری است که در تحقیقات نشان داده شده است که در رضایت زناشویی موثر است (سیگل - راشتن، ۲۰۱۰، هوشینو و همکاران، ۲۰۱۶). همدلی، گذراندن اوقات فراغت، حمایت اجتماعی از جمله رفتارهای ابرازی است که باعث افزایش رضایت زناشویی می‌شود. (دی‌بلوم و همکاران،

۲۰۱۰ سیرجی و همکاران، ۲۰۱۱، کزک و همکار، ۲۰۱۲، لیو و همکاران، ۲۰۱۸). همسو با نتایج این تحقیق، رفتارها ابرازی نیز رضایت جنسی نیز موثر است همسرانی که عواطف زیادی به شریک زندگی خود نشان می دهند رضایت جنسی بیشتری را عنوان می کنند. اما آنهایی که در روابطشان خصومت بیشتری دیده می شود رضایت جنسی کمتری را گزارش می کنند و یا در تحقیقی نیز نشان داده شد زوجینی که همسر خود را در آغوش می گرفتند، می بوسیدند و نوازش می کردند رضایت جنسی بیشتری را گزارش می کردند (لارنس و همکار، ۱۹۹۵، رنواد و همکاران، ۱۹۹۷، بویس و همکاران، ۲۰۱۶، اسکافلند و همکاران، ۲۰۱۷).

مطابق با نظریه مبادله اجتماعی که یکی از نظریه های مهم در رویکرد رفتاری است رابطه رضایت بخش به سود دریافت شده در برابر زیان بستگی دارد. به بیان دیگر به نسبت سایر روابط جایگزین، رابطه کنونی اگر سود بیشتری را ایجاد کند ادامه می یابد. بنابراین نسبت سود به زیان بیشتر با تنبیه کمتر، تبادل تقویت کننده تر و رضایت بیشتر همراه است. مبادله رفتارهای تقویت کننده و تنبیه کننده شاخص مهم درک زوجین از رابطه اخیر خود می باشد. بنابراین فعالیت هایی که به طور مشترک انجام می شود نظیر تصمیم گیری برای مسائل پیش آمده، گذراندن اوقات فراغت در بیرون از خانه، همراه بودن در دیدارهای اجتماعی، مدیریت مالی و تقسیم وظایف در مسئولیت های خانه و فرزندان و ابراز هیجانات و رفتارهای عاطفی نظیر بوسیدن، در آغوش گرفتن و قدردانی کردن رفتارهای ابرازی و ابرازی مثبتی هستند که مطابق با نظریه مبادله اجتماعی باعث دریافت سود بیشتر می شود. بنا به تعریف رضایت زناشویی، حالت ذهنی مزایا و هزینه هایی است که هر یک از افراد در ازدواج خود دریافت می کنند (لاونر و کارنی، ۱۰۱۶) رضایت جنسی نیز ارزیابی ذهنی فرد درباره ابعاد مثبت و منفی رابطه جنسی خود با فردی دیگر می باشد (لارنس و بیرز، ۱۹۹۵).

سپاس فراوان از دوست عزیزم خانم آزاده کیانی لاریجانی بابت تمام کمک های بی دریغش در انجام تحقیق

Reference

- asharat M. (2002). Preliminary investigation of psychometric properties of Golombok Rust inventory of marital state. *Research report*; University of Tehran (Persian).
- Baucom, D. H., Kirby, J. S., & Kelly, J. T. (2009). Couple-based interventions to assist partners with psychological and medical problems. In K. Hahlweg, M. Grawe, & D. H. Baucom (Eds.), *Enhancing couples: The shape of couple therapy to come* (pp. 79-93). Go ttingen: Hogrefe
- Beach, S. R. H., Katz, J., Kim, S., & Brody, G. (2003). Prospective effects of marital satisfaction on depressive symptoms in established marriages: A dyadic model. *Journal of Social and Personal Relationships*, 20 (3), 355-371.
- Berenbaum, H., Chow, p. I, Schonleber, M, Flores, L.E. (2016). Personality and pleasurable emotions Personality and Individual Differences. *Research output: Contribution to journal*, 101, 400-406.

- Blackmore, D. E., Hart, S. L., Albiani, J. J., & Mohr, D. C. (2011). Improvements in partner support predict sexual satisfaction among individuals with multiple sclerosis. *Rehabilitation Psychology*, 56, 117-122.
- Bois, K., Bergeron, S., Rosen, N. O., Mayrand, M., Brassard, A., Sadikaj, G. (2016). Intimacy, sexual satisfaction and sexual distress in vulvodynia couples: An observational study. *Health Psychology*, 35: 531-540
- Breznyak, M., Whisman, M.A. (2004). Sexual desire and relationship functioning: the effects of marital satisfaction and power. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 30(3): 199-217.
- Brody, S., Costa, R.M. (2009). Satisfaction (Sexual, Life, Relationship, and Mental Health) Is Associated Directly with Penile-Vaginal Intercourse, but Inversely with Other Sexual Behavior Frequencies. *The Journal of Sexual Medicine*, 6(7): 1947-1954.
- Byers, E. S. (2005). Relationship satisfaction and sexual satisfaction. A longitudinal study of individuals in long-term relationships. *Journal of Sex Research*, 42(2): 113-118.
- Cohen, S., Schulz, M. S., Weiss, E., Waldinger, R. J. (2012). Eye of the beholder: The individual and dyadic contributions of empathic accuracy and perceived empathic effort to relationship satisfaction. *Journal of Family Psychology*, 26: 236-245.
- Crawford, M., & Rhoda, U. (2004). *Women and gender: A feminist psychology*. 4th edition. New York, NY, USA: McGraw-Hill.
- Dehle C, Larsen D, Landers G E. Social support in marriage. *Am J FAM Ther*. 2001; 29 (4) :307-324.
- De Ryck, I., Van Laeken, D., Nöstlinger, C., Platteau, T., & Colebunders, R. (2012). Sexual satisfaction among men living with HIV in Europe. *AIDS and Behavior*, 16 :225-230.
- De Bloom, J., S. Geurts, T. Taris, S. Sonnentag, C. de Weerth, and M. Kompier. (2010). "Effects of Vacation from Work on Health and Well-Being: Lots of Fun, Quickly Gone. *Work & Stress*, 24 (2): 196-216.
- Doss, B. D., Rhoades, G. K., Stanley, S. M., & Markman, H. J. (2009). The effect of the transition to parenthood on relationship quality: An 8-year prospective study. *Journal of Personality and Social Psychology*, 96 :601-619.
- Durko, A.M, Petrick, J.F.(2013). Family and Relationship Benefits of Travel Experiences: A Literature Review. *Journal of Travel Research*, 1(11).
- Epstein, N. B., & Baucom, D. H. (2002). *Enhanced cognitive-behavior therapy for couples: A contextual approach*. Washington DC: American Psychological Association.
- Fahd, S, Hanif, R. (2019). Determinants of Marital Flourishing among Married Individuals: An Asian Perspective. *Review of Economics and Development Studies*, 5(1) .
- Fincham, F, Beach, S. (2010). Marriage in the New Millennium: A Decade in Review. *Journal of Marriage and Family*, 72, 630-649.
- Frost, D. M. (2012). The narrative construction of intimacy and affect in relationship stories: A narrative approach. *Journal of Family Psychology*, 25(1):1-10. [DOI:10.1037/a0022374] [PMID]
- Grimm, D.W. Brannon, R. Juni, S. Defense mechanisms and object relations as Factors in Marital Satisfaction. *Human Science Press*, 19(2), 305 - 312.
- Heffner, K. L., Kiecolt-Glaser, J. K., Loving, T. J., Glaser, R., & Malarkey, W. B. (2004). Spousal support satisfaction as a modifier of physiological responses to marital conflict in younger and older couples. *Journal of Behavioral Medicine*, 27, 233-254.
- Henderson, A. W., Lehavot, K., & Simoni, J. M. (2009). Ecological models of sexual satisfaction among lesbian/bisexual and heterosexual women. *Archives of Sexual Behavior*, 38, 50-65.
- Holt-Lunstad, J, Birmingham, W, Jones, B.Q. (2008). Is there Something Unique about Marriage? The Relative Impact of Marital Status, Relationship Quality, and Network Social Support on Ambulatory Blood Pressure and Mental Health. *Annals of Behavioral Medicine*,
- Hoshino, A., Amano, S, Suzuki, K., Suwa, M. (2016). Relationships between depression and Stress Factors in housework and paid work among women. *Hong Kong Journal of Occupational Therapy*, Volume 27, 35-41.
- Hudson, W.W., Harrison, D.F., & Crosscup, P.C. (1981). A short-form scale to measure sexual discord in dyadic relationships. *The Journal of Sex Research*, 17, 157-174.
- Khazaeia, M, Rostami, R, Zaryabic, A. (2011). The Relationship between sexual dysfunctions and marital satisfaction in Iranian married students. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 30, 783 - 785.
- Kozak, M., and T. Duman. (2012). "Family Members and Vacation Satisfaction: Proposal of a Conceptual Framework." *International Journal of Tourism Research*, 14 (2): 192-204.

- KhodayariFard, M., Shahabi, R., Akbari, Z. (2013). Haneh social and behavioral sciences, *Religiosity and Marital Satisfaction Procedia*, ; 82: 307 – 311.S.
- Lavner, J.K, Karny, B.R., Bradbury, T.N. (2016).Does Couples' Communication Predict Marital Satisfaction, or Does Marital Satisfaction Predict Communication? *Journal of marriage and family*. 78(3), 680-694.
- Lawrance, K., & Byers, E. S. (1995). *Sexual satisfaction in long-term heterosexual relationships: The Interpersonal Exchange Model of Sexual Satisfaction. Personal Relationships*, 2, 267-285.
- Lopez, J. L., Riggs, S. A., Pollard, S. E., & Hook, J. N. (2011). Religious commitment, adult attachment, and marital adjustment in newly married couples. *Journal of Family Psychology*, 25(2), 301–309
- Liu, J, Lemay, E.P., Neal, A. M.(2018). Mutual Cyclical Anger in Romantic Relationships: Moderation by Agreeableness and Commitment. *Journal of Research in Personality*, 77:1-10.
- MacNeil, S., & Byers, E. S. (2009). Role of sexual self-disclosure in the sexual satisfaction of long-term heterosexual couples. *Journal of Sex Research*, 46 :3-14.
- Magyar, G. H. (2006). *Violating the sacred: An initial study of desecration in romantic relationship among college students and its implications for mental and physical health*. Master's thesis, Bowling Green State University.
- Miller, I. R., Cano, A, and Wur, L.H. (2013).A Motivational Therapeutic Assessment Improves Pain, Mood, and Relationship Satisfaction in couplesw chronic pain .The Journal of Pain 14(5), 525-537.
- McNulty, J. K., Wenner, C. A., & Fisher, T. D. (2016). *Longitudinal associations among relationship satisfaction, sexual satisfaction, and frequency of sex in early marriage. Archives of Sexual Behavior*, 45, 85-976.
- Modiri , F. (2017). Study on the Shared Activities with Spouse and Its Correlation with Marital Stability. *Quarterly of social studies and research*, 6(3), 464 – 475.
- Mohammadi, A, AdalatzadehAghdam, G, Ranji, S. (2011). Comparison of Postpartum Depression of Working Women and Housewives and its Relationship with Social Support and Marital Adjustment. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 30, 1837-1839.
- Mohseni Kabir, M, Pourshrifi, H, Kiamanehs, A, Mashayekh, M. (2019) Constructing and Validating the Scale of Expressive and Instrumental Behaviors of Couple's Relationship. *Journal of Reserch in Behavavioral Sciences*. 17(1), 108-119
- Mohseni Kabir, M, Dehghani, M. Kiamanesh, A. (2015) .Study of the relationship between object relations and defense mechanisms with marital satisfacation. *Indian Journal of Fundamental and Applied Life Sciences* ISSN: 2231– 6345 (Online) An Open Access, Online International Journal Available at www.cibtech.org/sp.ed/jls/2015/01/jls.htm 2015 Vol.5.
- Moore, N. B., & Davidson, J. K. (2006). College women and personal goals: Cognitive dimensions that differentiate risk-reduction sexual decisions. *Journal of Youth and Adolescence*, 35(4), 577–589.
- Mosko, J. (2009). *Commitment and attachment dimensions. In partial fulfillment of the requirements*. For the degree of doctor of philosophy. Purdue University, Indiana.
- Moss BF, Schwebel AI. (1993). Defining intimacy in romantic relationships. *Family relations*, 42, 31-37.
- Noftle, E.E, Shaver, P. (2006).Attachment dimensions and the big Wve personality traits: Associations and comparative ability to predict relationship quality *Journal of Research in Personalit*, 40, 179–208.
- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2005). Attachment theory and emotions in close relationships: Exploring the attachment-related dynamics of emotional reactions to relational events. *Personal Relationships*, 12 :149–168.
- Qadir, F, Khalid, A, Haqqani, S , Huma, Z & Medhi,G. (2019).*The association of marital relationship and perceived social support with mental health of women in Pakistan*
- O'leary, K.D. Smith, D.A (2012). Prevention of Partner Violence by Focusing on Behaviors of Both Young Males and Females. *Prevention Science*, 13(4): 329-339.
- Ono, H, .Raymo, J.M. (2006). Housework, market work, and “doing gender” when marital satisfaction declines. *Social Science Research*, 35(4), 823-850.
- Renaud, C, Byers, E. S, Pan, S. (1997). Sexual and relationship satisfaction in mainland China. *The journal of sex research*. 34, 399–410.
- Pateraki, E., & Roussi, P.(2013). Marital Quality and Well-Being: The Role of Gender, Marital Duration, Social Support and Cultural Context income couples. *Family Relations*, 53, 440–446.
- Pourakbar S.(2001). *Surveying the role of personality traits in exhalation of the relationship between sexual satisfactions with marital satisfaction*. Master thesis. Unpublished. University of Tarbiat moddares; (Persian].

- Rust, J., Bunnun, I., Crowe, M. and Golombok, S. (1986). The Golombok Rust Inventory of Marital State, *Sexual and Marital Therapy*, 1(1), 55-60.
- Thompsn, I.M, Tangen, C.M, Goodman, P.J, Probstfie, j, Moinpour, C.M, Coltman, k.(2005). Erectile dysfunction and subsequent cardiovascular disease. *JAMA network open*, 294(23):2996-3002
- Tilghman-Osborne, C., & Cole, D. A. (2008). *Relation of guilt, shame, behavioral and character logical self blame to depressive symptoms in adolescents over time*. Guilford Publications, 27:809-842.
- Saner, T, Eyupoglu, S, Z. The gender-marital status gob satisfaction relationship of academics. (2013). *Procedia-social and behavioral*. 106: 2817- 2821.
- Schoenfeld, E.A, Loving, T.J, Pope, M.T, Huston, T. L, Štulhofer, A.(2017). Does Sex really matter? Examining the connections between spouses' nonsexual behaviors, sexual frequency, sexual satisfaction, and marital satisfaction. *Archives of sexual behavior*, 46(2): 489-501
- Sigle-Rushton, W. M. (2010). Unpaid Work and Divorce: Reassessing Specialization and Trade. in *British Families*, 16(2).
- Sirgy, M., P. Kruger, D. Lee, and G. Yu. (2011). "How Does a Travel Trip Affect Tourists' Life Satisfaction?" *Journal of Travel Research*, 50 (3): 261-75.
- Stroud, C. B., Durbin, C. E., Saigal, S. D., Knobloch-Fedders, L. M., (2010). Normal and abnormal personality traits are associated with marital satisfaction for both men and women: An Actor Partner Interdependence Model analysis. *Journal of Research in Personality*, 44: 466 477.
- Whisman, M.A, Baucom, D.H. (2012). .Intimate Relationships and sychopathology. *Clinical Child and Family Psychology Review* , 15: 4-13.
- Zarghani, N.H, Nazari, M., Shayeghian, Z., Shahmohammadi, S. (2016) Social support in the pregnant and non-pregnant women and its associated dimensions. *J Nurs Midwifery Sci* 3:11-18

Journal of
Thought & Behavior in Clinical Psychology
Vol. 16 (No. 60), pp.67-78, 2021

The mediating role of sexual satisfaction in relation between expressive and instrumental behavior and marital satisfaction in divorce applicants

Mohseni Kabir, Masoomeh¹., Kiamanesh, Alireza²., Poursharifi, Hamid³., & Masheikh, Maryam⁴

Received: 2020/05/01

Received: 2021/08/01

Many factors effect on couple interactions and marital satisfaction like expressive and instrumental behaviors that can classified in three groups: personal, environmental, and couple interactive relationship. Sexual satisfaction is one of the interpersonal factors that can effect on marital satisfaction. Experience has shown that high compatibility, intimacy, relations and spouse support is accompany with increased sexual satisfaction. The purpose of this research is to investigate the relation between expressive and instrumental behavior variable with marital satisfaction and mediating of sexual satisfaction using modeling method of structural equations. For this reason from consensus applicants, 395 people were selected by convenience sampling method and and were evaluated in terms of marital status, sexual satisfaction, expressive and instrumental behaviors of couples' relationships. The result of final model of fit index showed that expressive and instrumental behaviors have got positive and meaningful relation with marital satisfaction. Also sexual satisfaction can mediate the relation between expressive and instrumental behaviors with marital satisfaction. According to the findings it can be concluded that because marriage is one of the important decision; focusing on expressive and instrumental behaviors and premarital education can increase martial satisfaction, sexual satisfaction, lasting relationship between couples, and increase the quality of couples.

Keywords: marital satisfaction, sexual satisfaction, expressive behavior, instrumental behavior.

---

1. Dept. of Health Psychology , Azad Islamic University, Karaj, Iran.

2. Dept. of Teaching and psychology, Kharazmi University, Tehran, Iran. (Corresponding author) . drarkia@gmail.com.

3. Dept. of Clinical psychology University of welfare science and rehabilitation, Tehran, Iran.

4. Dept. of Health Psychology, Azad Islamic University, Karaj, Iran.